

Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht

in: *Computerrecht* 2001/5, p. 288

Onlangs is de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht in een eerste deel van een diplomatieke sessie bijeengekomen om een nieuw verdrag over 'Rechtsmacht en Buitenlandse Vonnissen in Burgerlijke- en Handelszaken' te bespreken. Deze eerste bijeenkomst vond plaats van 6 tot en met 20 juni 2001 te Den Haag; het tweede deel van de diplomatieke sessie zal vermoedelijk plaatsvinden aan het eind van het jaar 2002. Als basis voor de besprekingen fungeerden een voorlopige versie van het verdrag zoals dat eerder was geformuleerd in oktober 1999 in Ottawa ('conceptverdrag') en verschillende nadien ontwikkelde discussiestukken, waarvan met name genoemd het Preliminary Document no. 12 ('Electronic Commerce and Jurisdiction') van 12 augustus 2000.

In dit document no. 12 zijn in het kader van e-commerce onder andere aanbevelingen opgenomen over rechtsmacht in het geval van business-to-business contracten, consumentencontracten en onrechtmatig handelen ('tort').

In het geval van business-to-business contracten zijn de volgende drie aandachtspunten gedefinieerd waarover aanbevelingen zijn opgenomen:

1. Overeenkomsten die on-line zijn overeengekomen en die off-line worden uitgevoerd. Hierover is aangenomen dat de algemene bevoegdheidsregel van art. 6 van het conceptverdrag betreffende business-to-business contracten dit soort overeenkomsten voldoende afdekt.
2. Overeenkomsten die on-line zijn overeengekomen en on-line worden uitgevoerd. Hierbij speelt de discussie dat op dit soort overeenkomsten het traditionele onderscheid tussen diensten en produkten niet kan worden gemaakt. Overeenkomstig de EU-Richtlijn inzake elektronische handel is aangenomen dat het voorwerp van elektronische uitwisseling voornamelijk informatie betreft, welke informatie is op te vatten als 'diensten'. Een voorstel voor een bevoegdheidsregel is echter niet gegeven. Wel is aangenomen dat bij het in de toekomst formuleren van zo'n regel de plaats van het leveren van de informatie als uitgangspunt voor rechtsmacht kan worden genomen, waarbij art. 15 lid 4 van de UNCITRAL Model Law als voorbeeld kan dienen.
3. De identificatie en lokatie van de contractspartijen bij een contract. Hierbij wordt de rechtsmacht bepaald aan de hand van de verklaringen die partijen over en weer hebben gedaan over elkaars identiteit en plaats van vestiging. Eventueel misbruik hiervan kan worden opgevangen door de algemene bevoegdheidsregels van de art. 3 en 9 van het conceptverdrag.

* Ik ga hier niet in op het de Verordening betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke- en handelszaken, 44/2001/EG, *PbEG* 2001 L 012/1. Het voorstel voor deze Verordening is besproken door M.M.M. van Eechoud in deze rubriek van *Computerrecht* 2000/2, p. 113-115.

Met betrekking tot elektronische consumentencontracten is besproken dat, in het kader van de bescherming van de consument tegen de 'grotere' onderneming, als algemene bevoegdheidsregel geldt dat de rechter van de woonplaats van de consument bevoegd is. Hierbij zijn onder andere de kanttekeningen gemaakt dat ook kleinere ondernemingen actief zijn op het gebied van electronic commerce en dat de hiervoor besproken kwestie van (mogelijke misbruik van het geven van informatie over) identificatie en plaats van vestiging ook spelen.

In het geval van onrechtmatig handelen is in het document no. 12 vermeld dat in het algemeen geldt dat de rechter bevoegd is van de plaats waar het onrechtmatig handelen schade heeft doen ontstaan of de plaats waar het onrechtmatig handelen is ontstaan. Deze regels zijn echter moeilijk vol te houden op Internet, zie bijvoorbeeld het plaatsen van onrechtmatig materiaal op een website. Deze problematiek heeft te maken met een bredere algemene discussie over alternatieve fora voor geschillenoplossing en (provider)aansprakelijkheid en zou derhalve niet in een conceptverdrag over rechtsmacht dienen te worden behandeld.

Naar aanleiding van genoemde bijeenkomst van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht is een tweede conceptverdrag ontstaan. In dit tweede conceptverdrag zijn naast algemene (bevoegdheids)regels en specifieke bevoegdheidsregels voor arbeidscontracten, nevenvestigingen, trust-maatschappijen en intellectuele eigendomsrechten mogelijke regels en alternatieven/varianten voor regels voor rechtsmacht opgenomen in het geval van business-to-business contracten, consumentencontracten en onrechtmatig handelen (respectievelijk artikel 6, artikel 7 en artikel 10). De hiervoor genoemde aandachtspunten van het Preliminary Document no. 12 zijn daarbij in aanmerking genomen. Er zijn echter geen specifieke regels vastgesteld voor on-line e-commerce overeenkomsten.

Met name is van belang dat in art. 6 alternatief A variant 2, art. 7 lid 1 en lid 3 en art. 10 lid 3 van dit tweede conceptverdrag bepalingen zijn opgenomen die ten doel hebben ondernemingen, in het bijzonder ondernemingen die actief zijn op het gebied van e-commerce, een zekere mate van bescherming te bieden. Volgens deze conceptartikelen is rechtsmacht van een bepaald land, ondanks de toepasselijkheid van bepaalde bevoegdheidsregels, niet aanwezig indien de gedaagde redelijke stappen heeft ondernomen om te voorkomen dat hij verplichtingen in dat land zou aangaan. Meer in het bijzonder is volgens het bepaalde in artikel 7 lid 1 de consumenten beschermende bepaling dat de consument kan dagen voor zijn woonplaats niet van toepassing indien de gedaagde, professionele partij, kan aantonen dat hij redelijke maatregelen had genomen om geen contract aan te gaan met een consument in een bepaald land. Consensus is over deze artikelen niet bereikt.

Het is de bedoeling om het in tweede deel van de diplomatieke sessie, dat zoals gezegd waarschijnlijk aan het eind van het jaar 2002 zal plaatsvinden, onder andere deze onderwerpen verder te bespreken en uit te werken. Hiertoe zullen voorbereidende vergaderingen en bijeenkomsten worden georganiseerd.